

EURÓPSKY PARLAMENT

2004

2009

Dokument na schôdzu

14.5.2008

B6-0222/2008

NÁVRH UZNESENIA

ktorý na základe vyhlásenia Komisie

v súlade s článkom 103 ods. 2 rokovacieho poriadku

predkladajú Joseph Daul, Mairead McGuinness, Maria Martens, John Bowis,
Gay Mitchell a Neil Parish

v mene skupiny PPE-DE

o zvyšovaní cien potravín v EÚ a rozvojových krajinách

Uznesenie Európskeho parlamentu o zvyšovaní cien potravín v EÚ a rozvojových krajinách

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 33 Zmluvy o ES,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 25. októbra 2007 o zvyšovaní cien krmív a potravín,
 - so zreteľom na svoje legislatívne uznesenie z 26. septembra 2007 o vyňatí pôdy z produkcie na rok 2008,
 - so zreteľom na článok 103 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže po rokoch stabilných alebo klesajúcich cien komodít svetové ceny potravín v poslednom období vzrástli, čo sa v súčasnosti prejavuje vo vyšších maloobchodných cenách,
- B. keďže svetová produkcia obilia je ovplyvnená nepriaznivými poveternostnými podmienkami, najmä suchom a záplavami, pravdepodobne spojenými so zmenou klímy,
- C. keďže cena ryže náhle vzrástla na najvyššiu úroveň v histórii a dosiahla 1 000 USD za tonu v porovnaní s približne 300 USD pred rokom,
- D. keďže cena pšenice a sójových bôbov dosiahla vrchol začiatkom tohto roka, pričom ceny pšenice vzrástli o 130 %, sójových bôbov o 87 % a kukurice o 31 %,
- E. keďže ceny niektorých poľnohospodárskych surovín, napríklad pšenice, výrazne klesli zo svojich vysokých úrovní začiatkom tohto roka, ale sú aj naďalej extrémne kolísavé,
- F. keďže podľa posledných odhadov by svetová produkcia obilnín v roku 2008 mala vzrásť o 2,6 % na rekordnú úroveň 2 164 miliónov ton; keďže však tieto odhady závisia od priaznivých klimatických podmienok,
- G. keďže svetový dopyt po potravinách rastie rýchlejšie než ponuka v neposlednom rade preto, lebo rastúce príjmy v rozvíjajúcich sa ekonomikách, akými sú India a Čína, spolu s rastúcim počtom obyvateľstva a väčšou urbanizáciou stupňujú najmä dopyt po mäse a mliečnych výrobkoch, a teda aj po krmivách,
- H. keďže svetová populácia, ktorá rastie približne o 82 miliónov za rok, ohrozuje potravinovú bezpečnosť predovšetkým v rozvojových krajinách a keďže podľa predpovedí má v roku 2025 celkový počet obyvateľov sveta dosiahnuť 8 miliárd,
- I. keďže vplyv rastúcich cien komodít sa v svetovej ekonomike stáva destabilizujúcim faktorom, ktorý už v niektorých krajinách vyvolal nepokoje,

- J. keďže podľa odhadov Svetovej banky by vyše 100 miliónov ľudí v rozvojových krajinách mohlo v dôsledku špirálovitého rastu cien potravín upadnúť do ešte väčšej chudoby,
- K. keďže rozpočty agentúr poskytujúcich pomoc sú kvôli vyšším cenám komodít veľmi napäté, v dôsledku čoho je v prípade potreby pre tieto agentúry ešte ťažšie poskytovať núdzové zásobovanie,
- L. keďže v čase, keď Svetový potravinový program vyhlásil 20. marca 2008 mimoriadnu núdzovú zbierku, náklady na nákup potravín do tohto programu vzrástli od júna 2007 o 55 %, v dôsledku čoho vznikol v jeho rozpočte pre potravinové dávky deficit vo výške 500 miliónov USD; keďže počas troch nasledujúcich týždňov vzrástli ceny potravín o ďalších 20 %,
- M. keďže úlohou Svetového potravinového programu (WFP) je riešiť naliehavé potreby súvisiace s hladom najviac ohrozených ľudí na svete – až troch miliónov ľudí iba v Darfúre a ďalších 70 miliónov v až 80 krajinách,
- N. keďže následky hladu sú výraznejšie vo vidieckych oblastiach (ktoré sú domovom až 60 % obyvateľstva priamo závislého od poľnohospodárstva alebo vidieckych činností súvisiacich s poľnohospodárstvom) a keďže poľnohospodárstvo je hlavným sektorom hospodárstva rozvojových krajín (predstavuje 20 % HDP a dve tretiny zamestnanosti v krajinách AKT),
- O. keďže napriek preukázanému významu poľnohospodárskeho sektora pre rozvojové krajiny sa tomuto kľúčovému sektoru prioritne nevenujú ani vlády jednotlivých štátov, ani politiky rozvojovej spolupráce EÚ, a navyše sú malí poľnohospodári stále viac odsúvaní na okraj záujmu,
- P. keďže jednou z vážnych prekážok zvýšenia poľnohospodárskej produkcie v rozvojových krajinách je skutočnosť, že malí poľnohospodári často nemajú prístup k pôžičkám či mikroúverom na investície do lepších osív, hnojív a zavlažovacích systémov a nemajú k dispozícii potrebnú škálu prostriedkov na ochranu plodín, aby mohli chrániť svoju úrodu pred škodcami a chorobami, niekedy aj preto, že nevlastnia svoju pôdu a nedisponujú teda žiadnymi zárukami na pôžičky,
- Q. keďže krajiny ako Thajsko, Vietnam a Čína uvalili vývozné zákazy, kvóty a dane v záujme zabránenia vývozu poľnohospodárskych surovín z týchto krajín, čím ďalej skomplikovali úspešné uzavretie kola rokovaní z Dauhy,
- R. keďže ceny pozemkov vplyvom vysokých cien komodít prudko stúpili, čo sťažuje prenájom alebo kúpu pozemkov na poľnohospodársku produkciu,
- S. keďže v rozvíjajúcich sa krajinách sa rýchlo menia spotrebiteľské návyky, napríklad v Číne sa spotreba hovädzieho mäsa počas posledného desaťročia strojnásobila na 50 kg na obyvateľa za rok,
- T. keďže z historického hľadiska mali ceny obilia v reálnych cenách až donedávna klesajúcu

tendenciu a keďže ceny obilnín boli v roku 1975 dvakrát vyššie ako v súčasnosti,

- U. keďže maloobchodné ceny nedržia krok s nákladmi na živobytie a výstupné ceny sa vzdialili od maloobchodných cien,
- V. keďže rastúce ceny kŕmnych zmesí spôsobujú zvyšovanie výrobných nákladov v odvetví živočíšnej výroby,
- W. keďže výdavky na poľnohospodársky výskum a technológie nezodpovedajú rastúcim požiadavkám,
- X. keďže v článku 33 Zmluvy o ES sa uvádza, že zabezpečenie dostupnosti zásob a zabezpečenie ich prísunu k spotrebiteľom za primerané ceny, sú cieľmi Spoločnej poľnohospodárskej politiky,

Výroba potravín a maloobchodný predaj

1. zdôrazňuje, že zásobovanie všetkých ľudí na svete potravinami by malo dostať prednosť pred akýmkoľvek iným cieľom; zdôrazňuje, že potraviny by mali byť dostupné za primerané ceny; poukazuje na to, že Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) doposiaľ umožnila udržať primerané ceny potravín nielen na vnútornom, ale aj na svetovom trhu;
2. odmieta akékoľvek požiadavky na zrušenie SPP;
3. požaduje zvýšené investície zamerané na zlepšenie poľnohospodárskych štruktúr, trhových informačných systémov a výskumu v prevažne rozvojových krajinách, aby bolo možné zvýšiť produktivitu a prekonať štrukturálne problémy;
4. poukazuje na to, že úsilie EÚ o podporu menej intenzívnych foriem poľnohospodárstva vrátane ekologického poľnohospodárstva a obmedzenia týkajúce sa používania určitých poľnohospodárskych vstupov, napríklad prípravkov na ochranu rastlín, viedli k zníženiu poľnohospodárskej produkcie v EÚ; zdôrazňuje, že ďalšie obmedzenie dostupných metód na ochranu plodín by tento negatívny trend ešte zhoršilo; uznáva záujem spotrebiteľov v EÚ o tieto výrobky, ale upozorňuje na to, že takéto systémy sú menej produktívne;
5. zdôrazňuje, že je potrebné rešpektovať situáciu v oblasti príjmov poľnohospodárov v EÚ; poukazuje na to, že vzhľadom na rastúce náklady na krmivá, energie, hnojivá a ďalšie vstupy a vzhľadom na čoraz nákladnejšie dodržiavanie právnych predpisov sa príjmy poľnohospodárov musia podstatne zvýšiť, aby boli aj naďalej schopní uspokojovať dopyt po potravinách; upozorňuje na to, že príjmy poľnohospodárov sa zvýšili iba nepatrne a že príjmy poľnohospodárov v niektorých členských štátoch sa v skutočnosti znížili;
6. čo najdôraznejšie upozorňuje, že náklady na suroviny sú relatívne malou zložkou celkovej ceny mnohých potravinárskych výrobkov, najmä spracovaných potravín, a že aj po nedávnom zvýšení cien pšenice zodpovedajú náklady na ňu menej než 10 % maloobchodnej ceny bochníka chleba v Spojenom kráľovstve a menej než 5 % ceny bagety vo Francúzsku;

7. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby analyzovali nezrovnalosti medzi výstupnými cenami a cenami, ktoré stanovujú najvýznamnejší maloobchodní predajcovia;
8. požaduje, aby bolo vypracované hodnotenie vplyvu úlohy maloobchodných predajcov v reťazci výroby potravín; poukazuje na to, že v porovnaní so životnými nákladmi sa maloobchodné ceny potravín neúmerne zvýšili; upozorňuje na to, že maloobchodní predajcovia majú dominantné postavenie na trhu, pokiaľ ide o stanovovanie cien potravín; vyzýva maloobchodných predajcov, aby výrobcovi vyplácali spravodlivé ceny a zároveň poskytovali spotrebiteľom potraviny za primerané ceny;
9. upozorňuje na to, že súčasné zásoby obilnín v EÚ by vydržali iba 30 dní, a vyslovuje veľmi vážne pochybnosti o tom, či sú naše zásoby potravín na primeranej úrovni, najmä s ohľadom na možné krízy;

Medzinárodný obchod

10. požaduje urýchlené, spravodlivé a vyvážené uzavretie kola rokovaní WTO z Dauhy; poukazuje na to, že na základe dohody Všetko okrem zbraní (EBA – Everything But Arms) najmenej rozvinuté krajiny mali a naďalej majú prístup na trh EÚ bez kvót a cielí; poukazuje na to, že čisti dovozcovia potravín zaznamenávajú v svojich obchodných bilanciách značný deficit, zatiaľ čo vývozcovia potravín si vylepšili svoje obchodné bilancie; vyzýva rozvíjajúce sa krajiny, aby preskúmali vplyv zákazov vývozu potravín;
11. upozorňuje na to, že by sa mala dodržiavať zásada pomoci za obchod; požaduje okamžitú potravinovú pomoc zameranú na krátkodobé zmiernenie nedostatku potravín a z dlhodobého hľadiska vyvinutie vážneho úsilia o podporu poľnohospodárskej produktivity v rozvojových krajinách a na ich integrovanie do svetového obchodného systému;
12. požaduje lepšie predpovedanie poľnohospodárskej produkcie, aby bolo možné oveľa skôr zistiť prevládajúce trendy v svetovom zásobovaní potravinami;
13. požaduje zintenzívnenie výskumu v oblasti technológií a ich aplikácií s cieľom zvýšiť poľnohospodársku produktivitu a skvalitniť spracovanie, najmä v rozvojových krajinách;
14. požaduje, aby sa na subjekty tretích krajín vzťahovala rovnaká úroveň kontrol ako na výrobcov v EÚ, ale uznáva potrebu pomáhať rozvojovým krajinám pri plnení fytosanitárnych noriem EÚ;

Rozvojové krajiny

15. vyzýva členské štáty a medzinárodné spoločenstvo, aby sa urýchlene zúčastnili mimoriadnej núdzovej zbierky Svetového potravinového programu a pomáhali mu zvládať nové úlohy v boji proti hladu a v súvislosti so stúpajúcimi cenami potravín a ropy, stále vážnejšími údermi počasia sčasti v dôsledku zmeny klímy a s klesajúcimi svetovými zásobami potravín;

16. vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby zintenzívnilo svoje úsilie v boji proti dezertifikácii, znehodnocovaniu pôdy a suchám a aby tak zlepšilo potravinovú bezpečnosť a prístup k vode, najmä v chudobných krajinách;
17. pripomína Európskej únii a jej členským štátom záväzok, že pomôžu znížiť na polovicu podiel obyvateľstva trpiaceho hladom do roku 2015 (v súlade s prvým rozvojovým cieľom milénia), a vyzýva Komisiu, Radu a členské štáty, aby prijali a primerane financovali všetky opatrenia potrebné na to, aby bolo možné dodržať tento záväzok;
18. vyzýva v tejto súvislosti členské štáty, aby dodržali svoj záväzok postupne zvýšiť percentuálny podiel svojho hrubého národného dôchodku (HND) určený na rozvojovú pomoc, ktorý má do roku 2015 dosiahnuť 0,7 % po splnení cieľa na rok 2010, ktorým je podiel oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) vo výške 0,56 % HND;
19. vyzýva Radu, aby zintenzívnila svoje úsilie o dosiahnutie rozvojových cieľov milénia opätovným potvrdením záväzkov financovania a prijatím akčného plánu EÚ v oblasti rozvojových cieľov milénia na júnovom zasadnutí Európskej rady; domnieva sa, že takýto akčný plán EÚ by mal identifikovať konkrétne míľniky a opatrenia v časovom rámci v kľúčových oblastiach, ako je vzdelávanie, zdravie, voda, poľnohospodárstvo, rast a infraštruktúra, ktoré prispievajú k dosiahnutiu rozvojových cieľov milénia do roku 2015 okrem iného v záujme odstránenia hladu do roku 2015;
20. vyzýva Komisiu, Radu a členské štáty, aby v rámci zhodnotenia v polovici obdobia finančného rámca na roky 2007 – 2013 prijali vhodné opatrenia s cieľom riešiť otázku dlhodobej potravinovej bezpečnosti a problémy humanitárnej pomoci;
21. vyzýva Komisiu, aby sa viac zamerala na programy mikrofinancovania pre drobných poľnohospodárov v rozvojových krajinách, podľa možnosti v spolupráci s Európskou investičnou bankou, a aby v rámci svojej rozvojovej spolupráce pokračovala v riešení otázok vlastníckych práv a majetkového práva;

Pôda vyňatá z produkcie

22. víta rozhodnutie ministrov poľnohospodárstva EÚ prijať návrh Komisie o zrušení záväzkov v súvislosti s vyňatím pôdy z produkcie na rok 2008;
23. berie na vedomie odhady Komisie, že týmto opatrením sa uvoľní okolo 2,9 milióna hektárov na produkciu obilia a úroda v tomto roku sa zvýši asi o 10 miliónov ton;
24. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Rada neprijala pozmeňujúce a doplňujúce návrhy Parlamentu, ktorých cieľom bolo pozastaviť vyňatie pôdy z produkcie aj na rok 2009, a očakáva, že táto otázka sa preskúma v rámci revízie SPP;
25. upozorňuje na to, že nástroj na riadenie dodávok v systéme oddelených priamych platieb nie je potrebný a navyše je príliš náročný na administratívu; poukazuje na nevyhnutnú potrebu zužitkovať na zvýšenie produkcie všetku využívanú poľnohospodársku pôdu (VPP), ktorá je k dispozícii v EÚ;

26. požaduje okamžité zrušenie vynímania pôdy z produkcie v rámci EÚ, keďže tento nástroj stratil svoj význam;

Biopalivá

27. uznáva, že subvencovanie plodín určených na výrobu biopalív už nie je odôvodnené, ale čo najdôraznejšie upozorňuje, že v súčasnosti sa iba 2 – 3 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ využívajú na tento druh výroby a správy v médiách, ktoré obviňujú biopalivá zo súčasnej potravinovej krízy, sú v súvislosti s EÚ prehnané;
28. súhlasí však s tým, že politika v krajinách ako USA, ktorá je zameraná na vydeľovanie väčšieho rozsahu pôdy na pestovanie kukurice na výrobu bioetanolu, má lavínový efekt na cenu a dostupnosť kukurice a ďalších obilnín na svetovom potravinovom trhu;
29. upozorňuje na to, že biopalivá sú v súčasnosti jedinou náhradou za fosílnu palivá, ktorá je vo veľkej miere dostupná na trhu, a na rozdiel od fosílnych palív sú obnoviteľné a môžu výrazne znížiť emisie skleníkových plynov; víta návrh Komisie zaviesť pre výrobu biopalív kritériá trvalej udržateľnosti;
30. konštatuje, že ak sa v EÚ použije jedna tona obilnín na výrobu bioetanolu, až do 40 % sa vráti do krmovínárskeho sektora vo forme vedľajších produktov;
31. napriek tomu vyzýva Komisiu a členské štáty, aby urobili viac na podporu využívania a výroby bioenergie druhej generácie, čo zahŕňa skôr spracovanie hnoja a poľnohospodárskeho odpadu než prvotných poľnohospodárskych produktov;

Biotechnológie: potraviny a krmivá

32. s vážnym znepokojením berie na vedomie, že náklady na krmné zmesi sa zvýšili o 75 EUR za tonu a v dôsledku akútneho nedostatku krmného obilia ďalej rastú a že to pre živočíšnu výrobu EÚ predstavuje dodatočné zvýšenie nákladov o 15 miliárd EUR;
33. domnieva sa, že súčasná kríza si vyžaduje bezodkladnú a hĺbkovú diskusiu medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi o úlohe, ktorú môžu moderné biotechnológie zohrávať pri zabezpečovaní kontinuálnej výroby potravín za primerané ceny;
34. so znepokojením berie na vedomie, že odmietanie povolení genetickej modifikácie má za následok ďalšie zvyšovanie cien krmovínových surovín, čo poškodzuje konkurencieschopnosť chovateľov hospodárskych zvierat v EÚ a vedie k paradoxnej situácii, keď spotrebiteľia v EÚ kupujú mäso a živočíšne výrobky z tretích krajín, ktoré používajú geneticky modifikované krmivá;
35. pripomína, že 85 % krmných zmesí vyrábaných v EÚ obsahuje geneticky modifikované výrobky;
36. vyzýva Komisiu, Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA – European Food Safety Authority) a členské štáty, aby uznali závislosť EÚ od dovozu rastlinných proteínov z tretích krajín, stanovili funkčné pravidlá dovozu založené na hraničných hodnotách

genetickej modifikácie a skrátili zbytočné meškania v rámci systému schvaľovania genetickej modifikácie v EÚ;

Finančné trhy

37. poukazuje na to, že nedávne špekulácie s poľnohospodárskymi komoditami viedli k vyšším cenám základných potravinárskych výrobkov;
38. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Komisii a Rade.